

A pártbizottságok munkamódszere

írta: dr. Komócsin Mihály

A Központi Bizottság 1980. november 13-i ülésén kötelezte a megyei pártbizottságokat, hogy vizsgálják meg saját munkájukat, és határozzák meg tennivalóikat munkarendjük, munkamódszerük továbbfejlesztésében. A későbbiekben a Politikai Bizottság az alsóbb szintű pártbizottságoknak és az alapszervezeteknek is feladatul szabta ezt. Mivel pártszerveink és párt-szervezeteink a következő időszakban foglalkoznak e témakörrel, úgy gondolom, nem haszontalan, ha közreadjuk megyei pártbizottságunk néhány, e témába vágó tapasztalatát.

E vizsgálatot nem valamiféle rendkívüli ok tette szükségessé. Pártunkban rend van a munkamódszert illetően is, e tekintetben is érvényesülnek a lenini elvek. A párt helyes politikájának valóra váltása helyes munkamódszerekkel történik. Nyilvánvaló, hogy nem valamilyen vadonatúj dologról van szó, nem kell elvetni, amit eddig tettünk, vagy lényegbevágóan más képpel csinálni. Időközönként azonban szükséges munkamódszerünk átfogó megvizsgálása. A gyakorlatban bevált módszereket is indokolt szembesíteni az új követelményekkel, és ennek alapján továbbfejleszteni, tökéletesíteni azokat.

Pártunk politikája, az állandó elemek megtartása mellett, folyamatosan újakkal egészül ki, választ adva az élet által felvetett újabb kérdésekre. Nyilvánvaló, hogy a politika új elemei megkívánják a bevált régi módszerek megújítását is, illetve esetenként új módszerek alkalmazását. A munkamódszerek kezelésében is folyamatosan van szó, a párt ezeket is állandóan tökéletesíti. Nem vár különleges alkalmakra, nem gyűjtögeti össze a felgyülemlett problémákat, hogy aztán radikális változtatással adjon választ azokra. Így az időnkénti számbavétel a folyamat ellenőrzését, összegezését, elemzését és a gyakorlatban már bevált jó tapasztalatok általánosítását szolgálja.

Munkamódszereink gazdag tárházában jelentős helyet foglalnak el a testületi munka módszerei. Ezek alakulása rendkívül fontos, hiszen pártunkban a testületi vezetés elve érvényesül. A párt politikáját minden szinten testületek alakítják, eldöntve az irányítás és ellenőrzés fő kérdéseit. A politika gyakorlati végrehajtásában ugyanakkor jelentős a párttisztviselőket betöltők egyéni felelősséggel végzett tevékenysége.

A testületi vezetés gyakorlata szorosan kapcsolódik a pártdemokrácia érvényesüléséhez. Ebből is adódik, hogy megyei pártbizottságainknál az említett feladat végrehajtása is a demokrácia elveinek messzemenő figyelembevételével történt. A Csongrád megyei pártbizottság is — hasonlóan a többi megyei pártbizottsághoz — tagjainak sorából bizottságot jelölt ki, melyet megbízott a munkarend és munkamódszer áttekintésével, és kötelezte, hogy tapasztalatairól készítsen összefoglaló értékelést, tegyen javaslatokat a továbbfejlesztésre. A bizottság tagjai beszélgettek a megyei pártbizottság minden tagjával, a városi és járási pártbizottságok vezetőivel, a megyei szintű állami, tömegszervezeti, tömegmozgalmi szervek vezetőivel. A beszélgetések nagyon jó légkörűek, nyílt, őszinte hangvételűek, kritikusak és egyben önkritikusak is voltak. Minden megkérdezett jónéven vette, hogy kikérték véleményét, számos észrevételt és javaslatot tettek.

A bizottság munkájával egy időben a pártapparátus munkatársai pártcsoporthoz tartozóan beszéltek meg saját munkamódszereiket, különös tekintettel a testületek szolgálatában betöltött, azok működését elősegítő tevékenységükre. A megbeszélések tapasztalatait az apparátusban működő pártszervezet vezetőségének előterjesztéseként, taggyűlésen vittuk meg. Ezt az összegezést is figyelembe vettük a pártbizottság elé terjesztett beszámoló összeállításánál.

A kiküldött bizottság gondosan összegezte a sokirányú tapasztalatokat. Figyelembe vette a testületek által korábban különböző részkérdésekben tett megállapításokat, értékeléseket, valamint a megyei párttervezet e témakörbe vágó állásfoglalásait. A készülő előterjesztést a megyei pártvégrehajtóbizottság is megvitatta, észrevételeket és javaslatokat tett annak pontosítására. A vizsgálat befejezése után a megyei pártbizottság ülése beható vita alapján foglalt állást munkarendjével, munkamódszerével, annak továbbfejlesztésével kapcsolatban.

Az egyenjóság értelmezése

A vizsgálat során, majd a testületi üléseken számos vitatott kérdés merült fel. Ezek egy része valószínűleg nemcsak a Csongrád megyei párttestületek tagjait érinti, hanem másokat is foglalkoztat.

Az egyik ilyen kérdés az volt, hogy mire helyezzük a vizsgálatot, majd a jelentés

és a feladatmeghatározás súlypontját. A vizsgálat módszeréből adódóan, a bizottság ohatatlanul befolyásolták a megkérdezettek által hallott személyes észrevételek és javaslatok. A megyei végrehajtó bizottság, majd a pártbizottság úgy foglalt állást, hogy a Központi Bizottság határozatának megfelelően, "elsősorban a vezető testület kollektívájának munkarendjéről és munkamódszeréről kell szólni. Ugyanakkor célszerű összegezni a testület tagjainak jogait és kötelezettségeit, a munkájuk segítségével, fejlesztésével kapcsolatos feladatokat is. Némelyek vitatták, hogy kell-e foglalkozni ez utóbbi kérdéssel, mondván: a testületi tagok is párttagok, rájuk is vonatkoznak a szervezeti szabályzat előírásai, s a gyakorlati tapasztalatok alapján is tudniuk kell, milyen jogaik és kötelezettségeik vannak. Végül a megyei pártbizottság a vitára pontot téve, úgy foglalt állást, hogy egyes ismert tételek ismétlése sem árt, a testületekbe újonnan bekerült elvtársak számára pedig a jogok és kötelezettségek felsorolása biztatást, erősítést jelent.

Másik, széles körben vitatott kérdés volt, hogy érvényesíthető-e a gyakorlatban a testületi tagok egyenjóságára. Többen felvetették, hogy mások a testület azon tagjainak a lehetőségei, akik vezető posztot töltenek be, és megint mások azoké, akik különböző rész munkaterületeken tevékenykednek, például a közvetlen természetben dolgozó munkások. Az előbbieknél a dolog természeténél fogva sokkal szélesebb körű információra támaszkodhatnak, áttekintési lehetőségük a megye egészére vonatkozóan lényegesen nagyobb. Munkakörükpél fogva több ismeretbe jutnak, fellépési készségük is sokkal inkább kifejlődött.

Ezekben az érvekben kétségkívül sok igazság van, az azonos jogállás mégsem formális. Egy részterületen dolgozó testületi tag olyan közvetlen élettapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkezik, amelyekhez egy megyei vezető poszt betöltője sokszor csak áttételesen juthat hozzá. A pártbizottsági ülés vitája is felhívta a figyelmet: egy termelőmunkában dolgozó testületi tagtól nem várják el, hogy teljes megyei áttekintéssel szöjjön a napirendre kerülő kérdésekről. De azt igen, hogy ismeresse saját és munkatársai tapasztalatait, véleményét az adott témáról.

A döntési képesség

A párttestület ennek hangsúlyozása mellett szükségesnek tartotta, hogy az egyenjóság minél teljesebb érvényesítése céljából növelje a testületi tagok informáltságát. Így például kapjanak előre tájékoztatást a napirendre kerülő témákról, hogy módjuk legyen információkat, ismereteket gyűjteni a témával kapcsolatban. Külön felhívta a figyelmet arra, hogy az alsóbb pártszervek és a munkahelyek nyújtsanak segítséget a testületi tagok felkészítéséhez egy-egy téma tárgyalásánál. Ugyanakkor mélyen helytelenítette az olyasfajta megoldásokat, hogy egyes munkahelyi vezetők megírják a testületi tag felszólalását. Ebben az adott munkahelyről adnak — sokszor a tárgyaló témához szorosan nem is kapcsolódó — ismertetést, illetve a témától elvonatkozotva vetnek fel különféle helyi problémákat és kívánásokat. Nem helyeselhetünk azt sem, hogy egyes munkahelyi vezetők az ott dolgozó testületi tagot „kijáróként” próbálják felhasználni.

Az előző témához kapcsolódva került szóba a vitában a döntési képesség kérdése. Egyes elvtársak úgy fogalmaztak: néha az az érzésük, hogy a testület nem dönt, hanem csak szavaz, jóváhagy. Az előterjesztők annyira szakszerűen, részletesen kimunkált anyagot terjesztenek a testület elé, hogy ahhoz csak támogató észrevételeket lehet tenni. Ennek alapján még olyan abszurd gondolat is felmerült, hogy nem kellene annyira precízen kimunkálni az előterjesztéseket. Hagyni kellene benne gyenge, nem kellően megalapozott részeket, hogy minél többen, minél többet tudjanak vitakozni az előterjesztésen. Nyilvánvaló, hogy a testület ezzel nem érthetett egyet, viszont e probléma kapcsán egyszerűen tisztázni kellett egyes kérdéseket, másrészt módszerbelileg is szükségesnek mutatkozott néhány dolgot kezdeményezni. Nevezetesen, tisztázni kellett azt, hogy a testület munkája akkor eredményes, ha minél jobban kimunkált, minél alaposabb előter-

jesztések kerülnek elébe. A testület akkor is dönt, és nem csak szavaz, ha az előterjesztéssel maradéktalanul egyetért, abban nem talál kivetni- vagy módosítanivalót. Ugyanakkor szükséges, hogy a testületi tagok az előterjesztés témájában kellő ismerettel rendelkezzenek. Ezért célszerű minél szélesebb alapon bevonnai a vizsgálatokba, az előkészítő vitákba a tagokat. Így az előterjesztésben a saját véleményüket, előzetesen kisebb kollektívákban kialakított álláspontjukat is viszonosíthatják, és nyugodtabban, magabiztosabban dönthetnek, szavazhatnak az előterjesztésről.

A kritikai észrevételek hatására külön felhívjuk a figyelmet, hogy az előterjesztések fogalmazásánál kerüljék a túlzott szakszerűséget, nyelvezetük legyen az adott szakterületen kevésbé járatosak számára is érthető. A döntési lehetőség erősítésére pedig kerüljenek alternatív megoldások az előterjesztésekbe. Azt a javaslatot nem lehet elfogadni, hogy ugyanabban a témában esetleg két előterjesztés szerepeljen, de egy előterjesztésen belül egyes főbb részleteket illetően lehet két vagy esetenként több változatot is felvetni. A testület döntse el, hogy melyiket tartja megfelelőbbnek.

Az előterjesztések jellege mellett szóba került az irásos beszámolóhoz kapcsolódó szóbeli kiegészítők kérdése is. Itt különösen hangsúlyt kapott az az igény, hogy a beszámoló tartó elvtárs ne az egyéni véleményét mondja el. Szóljon többek között arról, hogyan készült az előterjesztés, milyen körök voltak be az előkészítésbe, az előterjesztők mit tartanak az anyag súlyponti kérdéseinek, miben várnak a testülettől vélemény, javaslatot. A szóbeli előterjesztést tartó ismeresse az előkészítés során felmerült, de az előterjesztésben megfogalmazást nem nyert „kisebbségi” véleményeket is, hogy így a testületnek módja legyen azokat is figyelembe venni állásfoglalása kialakításakor.

Többen kifogásolták, hogy esetenként egy-egy előterjesztés tárgyalásához túl sok a meghívott, a ezzel felszólalási eluralják a vitát, és mivel ők a szakemberek, így a „Jaikuk” testületi tagokat elbátortalanítják. Azt is szóba tették egyes elvtársak, hogy a témához jól értők közül némelyek igen hosszan szólnak hozzá, és mivel ők maguk erpe nem képesek, olyan érzés alakul ki bennük, hogy talán az ő néhány perces felszólalásuk rontaná a vita színvonalát. Ennek kapcsán elhangzott olyan javaslat is, hogy csak öt-, maximum tízperces felszólalások lehessenek. A testület állást foglalt abban, hogy pártunk demokratikus elveinek megfelelően, a testületben szabad vitát kell folytatni. Minden jelenlevő kifejtheti nézetét, még akkor is, ha az a többség véleményével nem egyezik. Egy-egy felszólalás értékét a testület nem azon méri, hogy hány percig tart, hanem hogy mennyi érdemi észrevételt, illetve javaslatot tartalmaz. Nem akarja korlátozni, fékezni a szabad vitát, ezért felhívott a vitakultúra fejlesztésére, s arra, hogy ebben mutassanak példát a nagyobb rutinnal rendelkező elvtársak. Egyben azt is rögzítette, hogy a vita a határozathozattal lezárul, és utána annak a testületi tagnak is, akinek a véleményét nem fogadták el, kötelessége a hozott határozat mellett kiállni, annak végrehajtását elősegíteni.

Ugyancsak a döntési képességhez kapcsolódóan vetődött föl a vitában a káderkérdésekben való testületi állásfoglalás jellege. Többen megjegyezték, hogy a káder-előterjesztéseknél azért nincs szinte sohasem vita, mert a testület tagjainak többsége általában nem ismeri a javasolt személyeket, és így szinte formális a testület döntési jogosultsága. Ennek az érzésnek a kiküszöbölésére olyan állásfoglalás született, hogy törekedjünk minél többször alternatív káderjavaslatok előterjesztésére, hogy a káderjavaslatok előkészítése során legyen szélesebb körű a tájékozódás. A káderelgondolások kialakításánál kérjük ki minél több ember véleményét, s különösen vegyük figyelembe a területet jól ismerő testületi tagok állásfoglalását.

Részvétel az ellenőrzésben

Széles körben vitatott kérdés volt a testület ellenőrző szerepének érvényesítése. Hangzottak el olyan szélsőséges vélemények is, hogy a pártbizottsági tagok a testület jogkörében eljárva, ellenőrizzenek azon a területen, ahol élnek, illetve dol-

goznak. Az ezzel kapcsolatos félreértések tisztázására hangsúlyoztuk, hogy a testület jogosítványai kollektív jellegűek, nem az egyes tagokat illetik meg. Ugyanakkor a tagok a testület megbízásából végezhetnek ellenőrző jellegű tapasztalatgyűjtést különböző területeken. Szükséges, hogy szerezzenek tapasztalatokat az alapszervezetben, amelynek tagjai, hiszen ezeket jól hasznosíthatják. A jövőben széles körben célszerű a testületi tagokat bevonnai azokba a vizsgálatokba, amelyek egy-egy párt-határozat végrehajtásának ellenőrzését célozzák. Az is egyértelműen tisztázódott, hogy a megyei pártbizottság tagja nem feleltese annak az alapszervezetnek, amelyhez tartozik, de ott kötelessége képviselni és védeni a megyei pártbizottság, s általában a felsőbb pártszervek álláspontját, szorgalmazni határozatainak végrehajtását.

Ehhez kapcsolódóan merült fel a testületi tagok megbecsülésének kérdése. Ajánlotta a megyei pártbizottság, hogy munkahelyükön, illetve az adott közigazgatási területi egységekben a megyei pártbizottság tagjait hívják meg a fontosabb politikai rendezvényekre. Célszerű, ha a meghívottak között a megyei testület tagjaként üdvözlők, sőt ha megtisztelik az elnökségben való részvétellel is. Az is elhangzott, hogy amennyiben a megyei pártapparátus valamelyik munkatársa részt vesz a helyi rendezvényen, és ott megbízásból képviseli a megyei pártbizottságot, a testületi tagot sem szabad figyelmen kívül hagyni, neki akkor is a választott tisztségének kijáró megbecsülést kell biztosítani. Ha felszólal alapszervezeti taggyűlésen, vagy más helyi rendezvényen, célszerű világosan érzékeltetnie, hogy mi az, amiben az egyéni véleményét mondja, és mi az, amiben úgy testületi állásfoglalást képvisel. Nyilvánvaló, ha a vitatott kérdésben van testületi állásfoglalás, akkor azt kell képviselnie.

Az ellenőrző tevékenység nagy része — a dolgok természeténél fogva — a végrehajtó bizottság feladatkörébe tartozik, és a munkában részt vesz a pártapparátus is. Szükséges ugyanakkor, hogy a végrehajtó bizottság az ellenőrzési munka során szerzett tapasztalatairól rendszeresen tájékoztassa a pártbizottságot, illetve a testületi állásfoglalást igénylő kérdéseket terjessze elébe. Ugyancsak igény, hogy a pártapparátusban folyó munkáról rendszeresebben és behatóbb tájékoztatást kapjon a megyei pártbizottság. Ezzel kapcsolatban ismét megfogalmazódott az az — egyébként a gyakorlatban is érvényesülő — elv, hogy a megyei pártapparátusban lefolytatott, a határozatok végrehajtását, annak ellenőrzését vagy a végrehajtással kapcsolatos koordinációt szolgáló megbeszélések fő tapasztalatairól is kájon tájékoztatást a testület. Újból kimondtuk, hogy a tanácskozáskor nem hoznak döntést a testület nevében, s ha valamilyen kérdésben döntésre van szükség, akkor azt vagy a végrehajtó bizottság, vagy hangsúlyosabb esetben a pártbizottság elé kell terjeszteni.

A vitákba többször is szóba került a megyei pártbizottsági ülés nyilvánossága. Voltak olyan észrevételek, hogy a párttestületek munkáját a közvélemény szemében a titokzatosság jellemzi. Ezért többen javasolták, hogy a testületi üléseken folyó vitáról a helyi sajtóban adjunk részletesebb ismertetést. Végül a vita alapján a pártbizottság úgy foglalt állást, hogy — köztve a Központi Bizottság példáját — közvetlenül az ülés utáni napon jelenjen meg a helyi sajtóban egy közlés. Ez az ülés megtartását, annak napirendjét és az előterjesztők nevét tartalmazza. Néhány napon belül jelenjen meg a tárgyaló napirend és a vita főbb megállapításait tartalmazó közlemény. Az erre vonatkozó javaslatot a pártbizottság tagjai kapják meg előre, hogy véleményét nyilváníthassanak, és így a sajtóban napvilágot látó közlemény a testület jóváhagyásával jelenjen meg. Ugyanakkor szükségesnek tartotta a pártbizottság, hogy egy-egy nagy fontosságú előterjesztés, illetve az annak során kialakított végleges állásfoglalás, amelyben indokolt a szélesebb körű informáltság, kerüljön szerkesztve, nagyobb terjedelemben a nyilvánosság elé vagy a megyei sajtóban, vagy a megyei politikai füzetekben, esetenként — ha rövidebb anyagról van szó — a megyében megjelenő alapszervezeti titkári tájékoztatóban. Hogy egy-egy tartalmas felszólalásnak a pártbizottság által is helyeselt gondolatai szélesebb körben hasznosuljanak, a testület célszerűnek tartotta, hogy cikk formájában vagy a megyei sajtóban, vagy a téma jellegének megfelelően, a munkahelyi lapban jelenjen meg, természetesen nem a pártbizottság dokumentumaként.

A közreadott tapasztalat csak egy része azoknak a kérdéseknek, amelyek a téma kimunkálása és testületi vitája során felmerültek. E nagy jelentőségű kollektív munkában szerzett ismeretek számottevően gazdagítják pártunk gyakorlatát, elősegítik, hogy testületeink minél eredményesebben működjenek. Ez pedig nem kis mértékben járulhat hozzá a párt politikájának minél hatékonyabb végrehajtásához, a párt-demokrácia továbbfejlesztéséhez.